

En historik över föreningens verksamhet under 20 år

Hemvändardagen

Jag tror att många av oss, kanske de flesta, som jobbade på Datasaab ser tillbaka på den tiden med en viss glädje. En av orsakerna till detta kan vara att vi jobbade i framkanten inte bara på ny teknik utan på inledningen till en ny tidsålder. Denna syn på Datasaab bekräftades då Christer Ridström 1992 kallade till hemvändardag.. Anslutningen var överväldigande, inte mindre än 350 personer kom och bjöds på ett intressant program och återseendets glädje. Men man kan även betrakta hemvändardagen som dagen då föreningen föddes därför att då väcktes tanken att skriva Datasaabs historia. För att gå i land med ett sådant projekt krävdes en betydligt mer handfast organisation än den ganska informella seniorgrupp som spontant hade bildats några år tidigare. En arbetsgrupp enades om att bilda en ideell förening med namnet Datasaabs Vänner.

Arkivet

Men innan vi kommer in på föreningens bildande måste vi beröra ett projekt som hör till Datasaabs Vänner men som ägde rum flera år tidigare. I slutet av 1980-talet beslöt Nokia att flytta verksamheten från Sturegatan till Mjärdevi. Samtidigt hade man för avsikt att rensa hårt i all den dokumentation som samlats under flera decennier. Det var då Bertil Knutsson slog larm: här skulle en mängd värdefullt historiskt material bara försvinna och det fick inte ske. En liten grupp som varit med från begynnelsen började förhandla med företaget vilket resulterade i att den aktuella dokumentationen flyttades ut till en barack tillsammans med hälsningen: ”gör vad ni vill med det här”. Våren 1990 påbörjades arbetet med att katalogisera samlingarna och i juni året därpå var arbetet i stort sett färdigt. Frågan var bara var det skulle placeras. Kontakt togs med

landsarkivet i Vadstena och det visade sig att de var villiga att ta hand om samlingarna. Under årens lopp och så sent som i år har arkivet kompletterats med nya fynd.

DSARKIV översiktsregister över poster

Inkl. komplettering 1-14

Löpnummer De två första siffrorna anger året för det tidigaste dokumentet	Titel	Omfattning antal kartonger i posten	Dok.reg. finns(J) saknas(N)
49002	DATASAABS ARKIV REGISTER 1949-87	K06	J
50001	KORRESPONDENS G.LINDSTRÖM 1950-74	K15	J
53001	VIPS(VI PÅ SAAB)PERS.TIDN. 1953-78	K07	N
56001	BANDSPELARDATA 1956-58	K01	N
56002	MATEMATIKMASKINTEORI 1956	K01	N
56003	ORGANISATION INOM DATASAAB 1956-71	K02	N
56004	FOTO SARA,D20,CK37,MEDELA,OMV.1956-75	K01	N
57001	SVENSK KORRESPONDENS LANGEFORS 1957-65	K01	N

Föreningen

Efter hemvårdardagen påbörjades arbetet med att bilda den ideella föreningen som fick namnet Datasaaabs Vänner. En interimsstyrelse utsågs, stadgar skrevs och en inbjudan att bli medlemmar sändes ut till ett stort antal före detta Datasaaabare. Detta skedde 1993. Föreningen mottog även dopgåvor i form av ett överskott från hemvårdardagen och genom att Datasaaabs radioklubb upphörde och klubbens tillgångar skänktes till den nya föreningen.

Med vår bakgrund var det naturligt att föreningens administration i så stor utsträckning som möjligt skulle göras med hjälp av datorer, och detta kunde ske genom att styrelsen ställde sina kunskaper och privata datorer till föreningens förfogande. Så har det förblivit under årens lopp. Föreningen har aldrig mottagit några kommunala eller andra bidrag annat än för speciella projekt.

Under årens lopp har sammanlagt 375 personer varit medlemmar i föreningen vid något tillfälle.

Man beslöt även att ge ut ett medlemsblad fyra gånger om

Datasaaabs Vänner administration

Datatekniska hjälpmedel

Styrelse	Word
Medlemsregister bokföring	Excel
Medlemsblad	Word, Publisher, Adobe Acrobat
Distribution	Word, Excel, Access
Arkiv	Word, Excel, Access
Hemsida	Dreamweaver, Word, Adobe Acrobat

året som förutom förenings angelägenheter även kom att innehålla ett stort antal artiklar och kåserier.

Hemsidan

Föreningens tjugoföråriga tillvaro har sammanfallit med Internetrevolutionen, och det var naturligt att föreningen så småningom skulle ha en egen hemsida. Efter en del trevande försök kom Heike Bergsten in i bilden och tog över hemsidan från och med 2003. Netcamp blev vår nya värd och vi fick Datasaab registrerat som vårt domännamn.

I dag är hemsidan föreningens viktigaste ansikte mot omvärlden och fungerar som informationskanal till medlemmarna men också som en viktig källa för datorhistoria. Hemsidan har också en engelskspråkig avdelning. I dag omfattar hemsidan bortåt 1800 filer på totalt 268 Mb.

Söker man på Google efter Datasaab får man mer än hundra tusen träffar och Datasaab.se hamnar överst i listan. I januari 2011 hade hemsidan bortåt 5 000 besök.

DATASAAB VÄNNER

Välkommen till

DATASAABS VÄNNER

Datasaabs Vänner (DSV) är en ideell förening med syfte att på ett allmännyttigt sätt främja undervisning, utbildning och vetenskaplig teknikhistorisk forskning inom datateknikens område från 1950-talet och framåt, speciellt med tonvikt på Linköpingsregionen och företaget Datasaab samt dess föregångare och efterföljare.

Datasaabs Vänner

- Styrelsen
- Medlemskap
- Medlemsbladet
- Stadgar

Aktiviteter

- Kalender 2010
- Aktiviteter

Datasaabs Historia

- Böckerna om Datasaab
- Historiska Artiklar
- Historiska Arkivet i Vadstena
- Bildarkiv: Datasaabs produkter
- Beverloos bilder
- D21/D22 Musik

Övrigt

- Länkar
- Kontakta Datasaabs Vänner

Väder: Linköping

-0°
3° / -4°

Imorgon 1°

Lördag 4°

Söndag 4°

Aktuellt:

- Kallelse till Årsmöte!** [Läs...](#)
- UPPROP!**
En vädjan från valberedningen! [Läs...](#)
- Se filmen om **SAABS produkter**, så som de presenterades 1960!
 Reklamfilmen för **Datasaab D21** från mitten av 60-talet! [Läs mer och se filmen...](#)
- Fler **SARA-bilder**! Bo Ragnemalms son Bengt, har skickat över några nya bilder. [Kolla!](#)
- Teknikens Värld** skrev 1959 om siffermaskinen **SARA**. I nummer 1 spekulerar tidningen i möjligheterna som finns med en sådan elektronhjärna. [Läs...](#) (Nu komplett!)
- Medlemsblad** nr 1, februari 2011: [Läs...](#)
- Referat från **Julmiddagen 2010**. [Läs...](#)

Samkväm och utflykter

En ideell förening har ju nästan alltid en social funktion och Datasaabs Vänner är inget undantag. Förutom via medlemsbladet och hemsidan träffas vi i samkväm och på utflykter samt på arbetsmöten i samband med olika projekt.

Våra traditionella julfester i början på december har alltid varit uppskattade med både inhemska och utomstående underhållare.

Under föreningens första år arrangerade Bertil Gustafsson flera studiebesök på företag med hjälp av sitt stora nätverk av tidigare underleverantörer till Datasaab. När Gunnel och Rolf Hultquist sedan tog över gick färden till mera allmänna sevärdheter. Under de traditionella vår- och höstutflykterna har vi lärt känna många intressanta platser i vår hembygd. ”Har han nosat upp en lönnkrog?” undrade jag när Rolf drog i väg med oss till Nubbekullen. Men det

visade sig vara barndomshemmet till "Grindslanten" och i det hemmet försörjde man sig genom att tillverka nubbs.

Böckerna

[Tema D21](#)

[Tema Flyg](#)

[Tema Bank](#)

[Tema D22 D23](#)

[Tema Gudar](#)

Frågan om att skriva Datsaabs historia ställdes på den minnesvärda hemvändarträffen 1992 och blev hängande i luften ett tag innan den slog rot och började spira. Men att skriva Datsaabs historia var en formidabel uppgift för en liten hop, låt vara förenade i en stark övertygelse att Datsaabs uppgång och fall var värt att dokumentera. Det var så mycket som

Redaktionen

Nils Göran Gath
Bertil Gustafsson
Tord Jöran Hallberg
Bengt Jiewertz
Conny Johansson
Sven Erik Järkelid
Bertil Knutsson
Bernt Magnusson
Ulla-Greta Malmqvist
Lennart Pettersson
Viggo Wentzel
Sven Yngvell

Formgivning och original
Sponsorkontakt
Redaktör
Ordförande Tema Flyg
Ordförande Tema Gudar

Ordförande Tema Bank

Ordförande Tema D21
Ordförande Tema D22-D23

behövdes: Källmaterial, författare, professionell hjälp med redigering, design och tryckning... Och så förstås pengar och en organisation. Men lyckliga omständigheter gjorde att problemen löstes ett efter ett, och arbetet kom igång under hösten 1993. Vi talade om "boken om Datsaab", och inte så få ville ha just *en* bok som skulle täcka det mesta. Andra ville dela upp arbetet i en serie

publikationer med motivet att då snabbare kunna visa upp delresultat. Och så blev det till slut.

Ur bokprojektet föddes också den ideella föreningen Datasaaabs Vänner ur behovet av en huvudman med etablerad legal och ekonomisk status. Projektarbetet organiserades i en boksektion med en redaktionskommitté, där ny ordförande utsågs för varje ny publikation. Det redan tidigare upprättade Datasaaab-arkivet vid Landsarkivet i Vadstena hade en viktig roll då det gällde att få fram källmaterial. En arkivsektion inom föreningen arbetade med kompletteringar av

och sökningar i arkivet. Allt eftersom böckerna färdigställdes engagerades föreningen i marknadsföring av serien, där inte minst föreningens medlemsblad spelade en viktig roll.

Den första boken i serien, Tema D21, utkom 1994 och den sista färdigställdes 2002.

Den viktigaste resursen var förstås alla Datasaaabare i förskingringen, varav förvånansvärt många skrev ner sina håkomster och erfarenheter eller

ställdes upp för intervjuer. Vi som arbetade med projektet gjorde den intressanta erfarenheten att vår egen syn på Datasaaab förändrades då vi tog del av alla bidrag som strömmade in.

Från början stod det klart att projektet måste ha en ekonomisk ryggrad, och här kom Bertil Gustavssons nätverk med leverantörer till Datasaaab väl till pass. Givmildheten var stor, och härigenom kunde föreningen ta på sig rollen som ekonomisk garant för projektet. Inkomster från bokförsäljning, annonsintäkter samt bidrag från flera fonder har gjort att den ursprungliga garantifonden knappast har behövt röras. Den största tillgången har dock varit frivilligt och oavlönat redaktions- och författararbete.

Som alla vet har ju Tord Jöran Hallberg gått vidare på egen hand och skrivit boken IT-gryning.

Författarna

Bengt Jiewertz
Bengt Eric Johansson
Conny Johansson
Magnus Johansson
Stig Johansson
Håkan Karlbrink
Bo Karlsson
Krister Kleinas
Bertil Knutsson
Klas Kuntzel
Hans Laestadius
Kjell-Åke Larsson
Gay Laurin
Harold W Lawson Jr
Axel Leissner
Tøger Lien
Hans Lindman
Lars-Olof Lindqvist
Stig Lindqvist
Göran Lindström
Bengt Magnhagen
Bernt Magnusson
Kaj Malmgren
Roland Mellbring
Curt Murhed
Jan Nordling
Arnold Norman
Rune Nyman

Bertil Olsson
Birger Olsson
Sven-Olof Petersson
Lennart Pettersson
Bo Ragnemalm
Gunde Schullström
Bengt Senneberg
Bernt Sigvall
Bengt Sjöberg
Sune Sjölund
Stig Sjöstrand
Veronica Svensson
Olle Thorell
Jan Tufvesson
Sven-Olof Tuvlind
Viggo Wentzel
Kurt Widin
Ben Wikman
Sven Yngvell
Bengt Åsenius
Lennart Ahlberg
Folke Anderö
Jan Annerstedt
Bengt Åsenius
Bengt Asker
Rolf Bergström
Gunnar Boström

Rolf Danielsson
Ivan Ekebrink
Per Ekholm
Conny Eklöf
Sören Ericsson
Ingemar Fernius
Dag Folkesson
Erik Forslund
Gösta Fredin
Ingvar Freijd
Bertil Gustafsson
Kjell Hagström
Tord Jöran Hallberg
Björn Hällberg
Kerstin Hallenrud
Owe Holmberg
Sven Ingelsson
Lars Jagerfelt

IT-dygnet

Under andra halvan av 1990 talet exploderade den digitala tekniken med datorer som var mans egendom, Internet, e-post, digitalkameran och mobiltelefonen. Med vår bakgrund hade vi i föreningen inte svårt att se vad som höll på att hända och hur det i grunden skulle förändra

samhället. Men samtidigt insåg vi vilket enormt upplysningsbehov som fanns bland både gamla och unga, och tanken väcktes att Dataaabs Vänner skulle kunna bidra till detta på något sätt. Så gick det till när Christer Ridström ombads att skissa på ett program för att göra den breda allmänheten medveten om den digitala revolutionen och dess följdverkningar.

Och det gjorde Christer och det med en ambitionsnivå som vida översteg resurserna hos lilla Dataaabs Vänner. Men det vore ju synd att låta en bra idé falla så varför inte försöka intressera några tunga aktörer för projektet.

I juni 1995 skrev vi sålunda ett brev till Tekniska Högskolan i Linköping varur citeras:

"med det perspektiv på utvecklingen som flertalet medlemmar i Dataaabs Vänner har är det naturligt att det finns ett levande intresse för datorns och IT-teknikens påverkan på vårt samhälle. Inom styrelsen har vi länge diskuterat ett nutids- och framtidsinriktat komplement till den retrospektiva verksamhet vi hittills ägnat oss åt, och en av styrelsens medlemmar, Christer Ridström, har som speciell uppgift att förbereda ett tydligt komplement. Resultatet är

En ide om ett årligt seminarium om IT-teknikens påverkan på vårt samhälle med hög ambition och högklassiga föreläsare och en utformning enligt bifogade skiss.

Komna så långt tvingas styrelsen konstatera att Dataaabs Vänner varken har den tyngd eller de resurser som krävs för att genomföra ett dylikt arrangemang. Hellre än att sänka ambitionsnivån låter vi därför idén gå vidare till tekniska högskolan med förhoppning att högskolan finner det värt att arbeta vidare och genomföra projektet. Skulle så vara fallet är självfallet föreningen beredd att inom ramen för medlemmarnas entusiasm och förmåga medverka i och stötta projektet som vi gett arbetsnamnet Cyberia."

Och det lyckades över förväntan och så föddes IT-dygnet en gång årligen under 1996 till 2000. Projektet backades upp av Corren, landstinget, kommunen, Linköpings tekniska högskola och dataföreningen östra kretsen. Men det var alltså Dataaabs Vänner som tog initiativet, vi satt med i programkommittén under alla åren och vi medverkade på olika sätt.

Ett av de mera udda inslagen var teknikspelet ”informationsteknikens historia från tidernas gryning till våra dagar” som framfördes av Lennart Pettersson och en tonåring från Ljungsbro.”

INFORMATIONSTEKNIKENS HISTORIA

Från tidernas gryning till våra dagar

Utställningar

Det är givet att en av målsättningarna med föreningen Datsaabs Vänner är att få till stånd ett teknikhistoriskt museum som belyser datateknikens utveckling. Låt mig då säga att mig veterligen har Datsaabs Vänner varit inblandat i alla de försök som gjorts i Linköping under årens lopp. Att resultatet ändå är tämligen blygsamt beror bland annat på att varje gång vi har hittat en lämplig lokal så har vi efter ett tag blivit utslängda från den.

Det började med att Ben Wikman 1992 skaffade två montrar vilka fylldes med intressanta föremål och ställdes upp i Nokias vestibul i Mjärdevi. Samtidigt hade Kaj Malmgren gjort en utställning över Datsaabs tidigare produktion och denna utställning flyttades senare till Collegium.

Nästa etapp var 1994 då en utställning anordnades på universitetet. Förutom de två nämnda montrarna ingick ett antal andra föremål bland annat en sparbanks-terminal och en uttagsautomat. Efter ett par år fick dock denna utställning flyttas till förråd.

Så kom då ITceum som invigdes i december 2004. Beläget i bottenvåningen på centrumhuset i Mjärdevi var det ett ambitiöst projekt där Tord Jöran Hallberg skrev texterna och Datsaabs Vänner hjälpte till på olika sätt. Bland annat hämtades en utrangerad D22 anläggning i Finland som restaurerades och monterades upp i utställningen. Från tekniska museet lånades Datsaabs själva urprototyp, SANK.

Svagheten med ITceum var att den långsiktiga finansieringen och driften ej var säkrad. Så 2010 blev ITceum en del av länsmuseet och delar av utställningen flyttades till en ny och betydligt mindre lokal i museet. De mera skrymmande föremålen hamnade återigen i förråd. I samband med denna förändring har Datsaabs Vänner hjälpt museet med en inventering av all den datorutrustning som nu står i förråd.

Alla dessa utställningar har varit skickligt sammansatta och presenterade. Men med tanke på den enorma betydelse som datatekniken har och har haft för Linköping och

samhället i stort så anser jag att ett historiskt datamuseum borde ha en betydligt mer ambitiös målsättning.

Handelns och pengarnas historia

Handelns och pengarnas historia

från hedenhös till år 2100

En utställning i samarbete mellan Stiftelsen Gamla Bankgården i Vrigstad och Datsaabs Vänner

Datsaab revolutionerade sparbankernas databehandling i och med avtalet med de nordiska sparbankerna 1969. Anknypningen med sparbankerna har fortsatt genom åren och det gäller även Datsaabs Vänner. Föreningen fick för några år sedan kontakt med sparbanksmuseet i Vrigstad där en liten grupp entusiaster har restaurerat en tidig sparbankslokal. I Vrigstad fanns alltså ett museum, Datsaabs Vänner hade kunskaper, så varför inte göra en utställning

tillsammans om pengar och pengars användning. Den bankterminalutrustning som ingick renoverades av Datsaabs Vänner. Så föddes utställningen handelns och pengarnas historia från forntid till framtid, och invigdes i Vrigstad i mars 2009. Utställningen är gjord för att fungera som en vandringsutställning och det är bara att hoppas att fler intressenter nappar på kroken. Varför inte visa den på länsmuseet i Linköping i samarbete med sparbanken?

Datorhistoriska nätverket

Till slut vill jag också nämna det datorhistoriska nätverket där Reino Florén är primus motor, och som består av ett antal datorhistoriska grupper i Östergötland, däribland Datsaabs Vänner. Nätverket är knutet till dataföreningen östra kretsen.

Under årens lopp har ett fyrtiotal medlemmar avlidit. Alla har de varit våra vänner och arbetskamrater och vi har dem i kärt minne.

AVLIDNA

Odd Aarö
Bengt Asker
Giacomo Beltramo
Owe Berglöf
Thorwald Bergqvist
Rolf Bergström
Clarence Björck
Carl-Mag. Carlsson
Lennart Claesson
Ingemar Eklöf
Ragnar Elnegård
Hans Ericsson
Ingvar Freijd

Bengt Jiewertz
Lars-Olof
Johansson
Stig Lindqvist
Torkel Lundell
Bengt Lundin
Erik Malmberg
Sven-Bertil Medin
Tage Nihlmar
Benny Odenteg
Göran Olsson
Bror Peterson
Tage Roos

Sören Segerborg
Bernt Sigvall
Sten Sunnergren
Magnus Tideman
John Erik Wackelin
Inger Wahnberg
Sten Wahnberg
Arne Wingqvist
Hans Österberg
Gunnar Lindsröm
Börje Langefors
Olof Perers
Kenneth Nilsson